

mgr Agnieszka Loska

KOBIECA NEOFANTASTYKA ANNE DUGUËL

STRESZCZENIE

Niniejsza rozprawa doktorska stanowi próbę ukazania kobiecego aspektu prozy neofantastycznej belgijskiej pisarki Anne Duguël (1945-2015).

Rozdział pierwszy zawiera rozważania teoretyczne poświęcone fantastyce i ukazuje trudności w jej zdefiniowaniu oraz w wyznaczeniu jej stałych granic. Rozważania te są niezbędne do analizy utworów Duguël, które cechują się niezwykle nowatorstwem i oryginalnością. Ponadto, w rozdziale tym, po nakreśleniu sylwetek XX-wiecznych pisarek francuskojęzycznych, najbardziej charakterystycznych dla omawianego gatunku literackiego, przedstawiam biografię i twórczość Duguël. W ostatniej części rozdziału, opierając się o koncepcję *écriture féminine*, staram się odpowiedzieć na pytanie czy twórczość pisarki może być uznana za kobiecą i, czy może być pod tym kątem analizowana.

Drugi rozdział poświęcony jest protagonistce w utworach fantastycznych Anne Duguël. Oprócz scharakteryzowania postaci kobiecej i porównania jej z męskim bohaterem fantastyki klasycznej, analizuję w nim również narrację, aby ukazać jej powiązania z postacią i tematyką kobiecą w twórczości Duguël. W niniejszym rozdziale rozważam także czy recepcja utworów neofantastycznych Anne Duguël może zależeć od płci czytelnika.

W trzecim rozdziale koncentruję się na przedstawieniu „fenomenu fantastycznego”, który w utworach Duguël jest ściśle związany zarówno z postacią kobiecą, jak i jej kobiecością. Analizuję w nim przede wszystkim kadr czasoprzestrzenne, przedmioty fantastyczne, kobiece postaci anksjogenne, takie jak duch czy wampir, oraz motyw metamorfozy. W rozdziale tym nakreślam, w jaki sposób Duguël wzbogaca motywy zaczerpnięte z fantastyki kanonicznej o pierwiastek kobiecy.

Ostatnia część dysertacji porządkuje i rozwija konkluzje poszczególnych rozdziałów, wskazuje najważniejsze cechy charakterystyczne twórczości Anne Duguël i stanowi próbę odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób pisarka modyfikuje współczesną neofantastykę, wprowadzając do niej zupełnie nową, nieznaną wcześniej kategorię, jaką jest neofantastyka kobieca.

Aneksy zawierają chronologiczny wykaz utworów neofantastycznych autorki, wywiady z nią, a także noty przybliżające sylwetki współczesnych pisarek francuskich i belgijskich (neo)fantastyki.

LE NÉOFANTASTIQUE FÉMININ D'ANNE DUGUËL

RÉSUMÉ

La présente thèse est une tentative de la présentation de l'aspect féminin de la prose néofantastique d'une écrivaine belge, Anne Duguël (1945-2015).

La première partie dans laquelle se trouvent des réflexions théoriques consacrées au fantastique montre à quel point il est difficile de définir et de classer ce genre littéraire. Ces réflexions au caractère introductif sont indispensables pour l'analyse de l'œuvre néofantastique d'Anne Duguël. Dans cette partie, nous présentons également les silhouettes des plus grandes écrivaines françaises et belges du fantastique au XXe siècle et nous parlons de la vie et de l'œuvre d'Anne Duguël. Le dernier sous-chapitre expose la conception de l'écriture féminine qui nous permet de répondre à la question de savoir si le néofantastique de l'écrivaine peut être considéré comme féminin et s'il peut être analysé sous cet angle.

La deuxième partie du présent travail est consacrée entièrement à la femme en tant que protagoniste, narratrice et lectrice de la prose duguëlienne. Dans cette partie, nous caractérisons d'abord brièvement le protagoniste (néo)fantastique et nous le comparons avec la protagoniste duguëlienne. Ensuite, nous examinons la narration dans les textes analysés afin de montrer comment le sexe de la narratrice l'influence. Finalement, nous essayons de savoir si la réception du néofantastique duguëlien par une lectrice est différente de celle d'un lecteur.

La troisième partie aborde la problématique du phénomène fantastique dans l'œuvre duguëlienne qui est étroitement lié au personnage-femme et sa féminité. Nous y analysons en particulier le cadre spatio-temporel, les objets et figures fantastiques et les personnages-phénomènes, comme le fantôme ou le vampire, et le motif de la métamorphose. Dans ce chapitre, nous montrons comment Anne Duguël enrichit les motifs du fantastique canonique d'un aspect purement féminin.

La dernière partie expose et systématise les conclusions de chapitres précédents, en indiquant les traits caractéristiques les plus importants de l'œuvre d'Anne Duguël. Cette partie est aussi une tentative de réponse pour savoir comment l'écrivaine modifie le néofantastique contemporain en l'enrichissant d'une catégorie nouvelle et originelle du néofantastique féminin.

Les annexes comprennent la bibliographie des œuvres néofantastiques d'Anne Duguël, des interviews de l'auteure ainsi que les notices bio-bibliographiques des écrivaines françaises et belges du (néo)fantastique.

ANNE DUGUËL'S FEMININE NEOFANTASTIC

SUMMARY

The purpose of this PhD thesis is to demonstrate the feminine aspect of the neofantastic prose written by Anne Duguël (1945-2015), a Belgian author.

The first chapter includes the theoretical background of fantastic literature, analyzes the difficulties in defining the genre and establishing its frontiers. These deliberations are crucial in examining Duguël's innovative and original works. Moreover, in this chapter I present Duguël's biography and oeuvre, after outlining the profiles of the most prominent French-speaking fantastic literature authors of the 20th century. In the last part of this chapter, where I refer to the concept of *écriture féminine*, I attempt to answer the question if Duguël's oeuvre can be considered feminine and if it is possible to analyze it in this way.

The second chapter is devoted to the female protagonist of the author's fantastic fiction. Besides characterizing the female protagonist and comparing her to the male protagonist of the classical fantastic literature, I also analyze the narration in order to present their relation to the female protagonist and theme in Duguël's oeuvre. In this chapter, I also reflect on the question if the reader's gender has any role in his or her reception of Anne Duguël's neofantastic texts.

In the third chapter, I focus on presenting the "fantastic phenomenon", which in Duguël's fiction is closely related both to the female protagonist and her femininity. First and foremost, I analyze spatio-temporal setting, fantastic objects, anxiety-provoking female characters, like a ghost or a vampire, as well as the motif of metamorphose. In this chapter, I also examine how Duguël enriches the motifs taken from the canonical fantastic literature with the addition of a feminine element.

In the last part of my dissertation, I organize and develop the conclusions of each chapter, outline the most important characteristics of Anne Duguël's oeuvre and attempt to examine how the writer modifies the contemporary fantastic literature by introducing a new, original category of feminine neofantastic fiction.

The annexes contain a chronological index of Duguël's neofantastic texts, interviews with the author, as well as notes presenting the contemporary French and Belgian (neo)fantastic women writers.